

دکتر هادی بهرامی، استاد دانشگاه علامه طباطبایی
مهرنوش عباسیان فرد، کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی

خودکارآمدی و انگیزهی پیشرفت

بررسی رابطه‌ی خودکارآمدی با انگیزهی پیشرفت در دانش‌آموزان دختر
دوره پیش‌دانشگاهی شهر تهران سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸

چکیده

در این پژوهش خودکارآمدی در ابعاد پنج‌گانه‌ی خودتنظیمی، خودباوری، خودرهبری، خودسنجی و خودتهییجی در ارتباط با انگیزهی پیشرفت در دانش‌آموزان دختر دوره پیش‌دانشگاهی شهر تهران بررسی شده است.

به این منظور، ۳۴۰ نفر از دانش‌آموزان دختر دوره پیش‌دانشگاهی شهر تهران به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند و با آزمون خودکارآمدی (B.D.P)^۱ و انگیزهی پیشرفت هرمنس^۲ (۱۹۷۰) مورد بررسی قرار گرفتند. داده‌های پژوهش با روش رگرسیون چند متغیره تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد که خودکارآمدی در چهار بعد خودرهبری، خودتنظیمی، خودتهییجی و خودباوری با انگیزهی پیشرفت رابطه دارد و در بعد خودسنجی، بین خودکارآمدی و انگیزهی پیشرفت، رابطه‌ی مشاهده نشد.

کلید واژه‌ها: خودکارآمدی^۳، انگیزهی پیشرفت^۴ و دانش‌آموزان دختر دوره پیش‌دانشگاهی.

مقدمه

انگیزش متغیری فرضی است که روان‌شناسان تربیتی بود و نبود و درجات آن را در دانش‌آموزان از راه مشاهده‌ی رفتار در محیط‌های آموزشی یا نمرات درسی اخذ شده استنباط می‌کنند (ریو، ۲۰۰۵، ترجمه‌ی سیدمحمدی، ۱۳۸۲). منظور از انگیزهی پیشرفت یا انگیزش موفقیت، «میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی شخص وابسته است» (اسلاوین، ۲۰۰۶، ص ۳۲۶). پیازه، یکی از طرفداران روان‌شناسی تحولی، معتقد است که تغییرات در تحول شناختی تدریجی هستند و هرگز به طور ناگهانی اتفاق نمی‌افتند (به نقل از شریفی در آمدی، ۱۳۸۰).

استتیک (۱۹۸۴) نیز معتقد است که عقاید، ارزش‌ها و هیجان‌های مرتبط با پیشرفت، تحت تأثیر تغییرات رشدی قرار می‌گیرند. کودکان در اوایل کودکی کاملاً تکلیف‌محورند؛ آن‌ها هم‌چنین اعتقاد به توانایی نسبتاً بالایی دارند اما در مراحل بعدی رشد، اعتقاد به توانایی خود را به واسطه‌ی ارزیابی‌های خود با هم‌سالان و از طریق آموزگاران و والدینشان به دست می‌آورند (به نقل از سیدمحمدی، ۱۳۸۶). این مؤلفه‌ی شناختی تحت تأثیر عوامل مختلف از جمله مشوق‌های محیطی، گرایش‌های شخص، توانایی‌های یادگیری به ویژه خودکارآمدی دانش‌آموزان قرار می‌گیرد.

خودکارآمدی در چهار بعد خودرهبری، خودتنظیمی، خودتهییجی و خودباوری با انگیزه‌ی پیشرفت رابطه دارد

خودکارآمدی به بنیه‌ی شخصیتی فرد در رویارویی با مسائل در رسیدن به اهداف و موفقیت او اشاره دارد و بیش‌تر از این که تحت تأثیر هوش و توان یادگیری دانش‌آموز باشد، تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی از جمله باور داشتن خود (اعتماد به نفس)، تلاش‌گر بودن و تسلیم شدن (خودتهییجی^۵)، واری‌علل عدم موفقیت به هنگام ناکامی (خودسنجی^۶)، آرایش جدید مقدمات و روش‌های اجتماعی رسیدن به هدف (خودتنظیمی^۷) و تحت کنترل درآوردن

تکانه‌ها (خودرهبری^۸) قرار دارد. این عوامل در برخی از دانش‌آموزان حتی بیش از توان یادگیری، موجب پیشرفت و موفقیت تحصیلی می‌شوند (بهرامی، ۱۳۸۶؛ به نقل از پورجعفردوست، ۱۳۸۶). پی‌اژه معتقد است که طرح‌واره‌های خودکارآمدی طی درون‌سازی و برون‌سازی‌های بی‌شماری که در محیط‌های غنی رخ می‌دهد، شکل می‌گیرند.

خودکارآمدی به واسطه‌ی انگیزه‌ی درونی موجب می‌شود که فرد به طور خودانگیخته در محیط تلاش کند و به باورهای کارآمدی خود دست یابد. طبیعت هم‌چون معلمی نامرئی فرد را به جنب و جوش وامی‌دارد تا ظرفیت‌های مختلف تحول را در مراحل متنوع و متفاوت آشکار سازد (روسو، به نقل از شریفی در آمدی ۱۳۸۰، ص ۳۵)

میان انگیزه‌ی پیشرفت و خودکارآمدی، رابطه‌ی تداخلی و تعاملی وجود دارد. معمولاً دانش‌آموزان با خودکارآمدی بالا به موفقیت‌های چشم‌گیری در موقعیت‌های تحصیلی دست می‌یابند (بندورا، ۱۹۸۶). وایتن^۹ (۱۹۸۹) نیز معتقد است که انگیزه‌ی پیشرفت با نیاز به تسلط بر تکالیف دشوار، بهتر از دیگران عمل کردن و پیروی کردن از معیارهای بالای برتری ارتباط دارد (به نقلی از کارن^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۵).

بنابراین، داشتن انگیزه‌ی پیشرفت بالا موجب می‌شود که فرد از حداکثر توان خود برای رسیدن به هدف استفاده کند و در ادامه، به سطح بالایی از خودکارآمدی دست یابد. بدیهی است که بین زیرمجموعه‌های خودکارآمدی و انگیزه‌ی پیشرفت نیز چنین تعامل پویایی وجود دارد. هنگامی که فرد از شکست نمی‌هراسد (خودتهییجی) و برای رسیدن به هدف برنامه‌ریزی می‌کند، در تنظیم برنامه‌ها توان خود را در نظر می‌گیرد

(خودسنجی) و با توجه به مقدمات تنظیم شده‌ی قبلی به موفقیت خود امیدوار است (خودباوری) و در نهایت، با کنترل گام به گام رفتار خود در رسیدن به هدف نهاده شده خود را رهبری می‌کند، همواره از انگیزه پیشرفت بالایی نیز برخوردار است؛ چرا که عوامل یاد شده ارتباط مستقیمی با کسب موفقیت دارند و تجارب موفقیت‌آمیز زمینه‌ساز انگیزه‌ی پیشرفت‌اند.

از طرف دیگر، اعتقاد بر این است که باورهای خودکارآمدی نقش مهمی در رشد انگیزش درونی دارند. این نیروی درونی زمانی رشد می‌یابد که تمایل به دست‌یابی به این معیارها در فرد ایجاد شود و در صورت کسب نتیجه، فرد به خودسنجی مثبت دست پیدا می‌کند. این علاقه‌ی درونی، موجب تلاش‌های فرد در دراز مدت و بدون حضور پاداش‌های محیطی می‌شود (کدیور، ۱۳۸۲).

انگیزه‌ی پیشرفت در ابتدا تحت تأثیر تجارب فرد در خانواده است اما پس از آن که دانش‌آموز چند سالی در مدرسه کسب تجربه می‌کند، موفقیت و انگیزش بر یکدیگر اثر می‌گذارد؛ بنابراین، نیرومندی یکی باعث قدرت‌مندی دیگری می‌شود.

در مدارس، گرچه برنامه‌های درسی از قبل به وسیله‌ی وزارت آموزش و پرورش تدوین شده‌اند و خط‌مشی‌های آموزشی به طور هفتگی و روزمره به وسیله‌ی معلمان تنظیم می‌شوند، سهم خودکارآمدی و انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموز نیز در پیشرفت تحصیلی، چشم‌گیر است. چه بسا دانش‌آموزانی که صرفاً به دلیل داشتن انگیزه‌ی موفقیت بالا یا قدرت مدیریت رفتاری، کارآمدتر از دانش‌آموزانی بوده‌اند که توان یادگیری بیش‌تری داشته‌اند (اما انگیزه‌ی پیشرفت بالایی نداشته‌اند) و نمرات بهتری گرفته‌اند (بندورا، ۲۰۰۱).

هم‌سویی انگیزه‌ی پیشرفت و

خودکارآمدی در سطح بالا موجب می‌شود که فرد از حداکثر توان بالقوه‌ی یادگیری خود استفاده کند و عکس این موضوع منجر به آن می‌شود که فرد نتواند به توان بالقوه‌ی خود - گرچه سرشار - دست یابد و آن توان هم‌چون گنجی دست نخورده باقی می‌ماند و از این رو، بازدهی تحصیلی روز به روز تنزل می‌کند. پس، بهترین موقعیت آن است که آرزوهای فرد با توانایی‌های او هم‌ساز باشند (سیف، ۱۳۸۴).

بیش از ۳۰ هزار دانش‌آموز دختر در دوره‌ی پیش‌دانشگاهی مدارس دولتی و غیرانتفاعی در شهر تهران (طبق آمار اعلام شده^{۱۱}) مشغول به تحصیل‌اند. یکی از اهداف آموزش و پرورش در همه‌ی جوامع، کمک به فرد برای کسب خودکارآمدی است. برای این که یک فرد در بزرگسالی کارآمد باشد، باید این خصوصیت را از دوران طفولیت و دانش‌آموزی یاد بگیرد. این هدف با برنامه‌ریزی‌های از پیش تعیین شده در جهت کارآمدی هر چه بیش‌تر نوجوانان و هم‌چنین، ارتقای سطح انگیزه‌ی پیشرفت آن‌ها به همین منظور تحقق می‌یابد.

معلم‌ان نیز در این مسیر به عنوان الگویی مؤثر در جهت آموزش کارآمدی، ایجاد زمینه‌های رشد فرهنگی و افزایش انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان، نقش مهمی ایفا می‌کنند (سیف، ۱۳۸۶).

هم‌چنین، روان‌شناسان تربیتی معتقدند که کنش‌های متقابل میان والدین و فرزندان نیز در رشد این دو مؤلفه‌ی شخصیتی تأثیر به‌سزایی دارند (ماسن^{۱۲} و همکاران، ۱۹۸۰، ترجمه‌ی یاسایی، ۱۳۷۳)؛ چرا که کارآمدی یک توانایی زایشی است و پنج مؤلفه‌ی خودباوری (اعتماد به نفس، حل مسئله، تفکر مثبت و خودپنداره)، خودتنظیمی (خویشتن‌داری، نظم بخشیدن به افکار و رفتار خود برای رسیدن به هدف مورد نظر)، خودسنجی

(خودارزش‌یابی)، خودرهبری (مثبت‌گرایی)، کنترل رفتارهای خود به منظور رسیدن گام به گام به هدف مورد نظر)، و خودتهییجی (ایجاد انگیزه در خود، مبارزه با شکست) را شامل می‌شود (بهرامی، ۱۳۸۶). به نقل پور از جعفر دوست، (۱۳۸۶).

از آن‌جا که اعتماد به خود و توانایی حل مسئله دو فاکتور زمینه‌ساز برای مؤلفه‌های خودکارآمدی هستند، طی مراحل رشد دست‌خوش تغییرات فراوانی می‌شوند. کسانی که اعتماد به نفس بیش‌تری دارند و به موجب آن از احساس خودکارآمدی بالایی برخوردارند، بر موانع و مشکلات موجود بهتر غلبه می‌کنند (بندورا، ۱۹۸۶)؛ بنابراین، آموزش و محیط پرورشی کودک در نحوه‌ی رشد و تغییرات در این دو فاکتور سهم به‌سزایی دارند.

با توجه به پژوهش‌های پیشین، مشاهده می‌شود که خودکارآمدی به عنوان یک نمره‌ی عمومی و کلی، محاسبه شده و مؤلفه‌های آن کم‌تر مورد توجه بوده است؛ بنابراین، سعی پژوهش‌گر در این تحقیق پرداختن به فرضیه‌ی زیر است:

بین خودکارآمدی (خودتنظیمی، خودرهبری، خودباوری، خودسنجی، خودتهییجی) با انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان دختر دوره‌ی پیش‌دانشگاهی رابطه وجود دارد.

روش

این تحقیق از نوع هم‌بستگی پیش‌بین است که در آن انگیزه‌ی پیشرفت به عنوان متغیر ملاک و خودکارآمدی (خودباوری، خودرهبری، خودسنجی، خودتهییجی، خودتنظیمی) به عنوان متغیر پیش‌بین در نظر گرفته شدند. جامعه‌ی آماری پژوهش، دانش‌آموزان دختر دوره‌ی پیش‌دانشگاهی شهر تهران در سال تحصیلی ۸۹ - ۱۳۸۸ بودند. نمونه‌ای شامل ۳۴۰ نفر با

روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای انتخاب شد. دامنه‌ی سنی آزمودنی‌ها از ۱۶ تا ۱۸ سال (با میانگین ۱۷ سال و انحراف استاندارد ۱ سال) بود.

از پرسش‌نامه‌ی خودکارآمدی B.D.P (۱۳۸۶) که شامل پنجاه سؤال در مقیاس لیکرت و دارای پنج مؤلفه‌ی خودرهبری، خودتنظیمی، خودباوری، خودسنجی و خودتهییجی برای اندازه‌گیری میزان خودکارآمدی است، استفاده شده است. این پرسش‌نامه توسط پورجعفر دوست (۱۳۸۶) هنجاریابی شده و پایایی آزمون با ضریب آلفای کراباخ برای ۷۹ درصد به دست آمده است. هم‌چنین، ضریب هم‌بستگی ۶۱ درصد بین این آزمون و

منظور از انگیزه‌ی پیشرفت

یا انگیزش موفقیت،

«میل یا اشتیاق برای

کسب موفقیت و شرکت

در فعالیت‌هایی است که

موفقیت در آن‌ها به تلاش و

توانایی شخص وابسته است»

آزمون مقیاس عزت نفس در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار بوده است.

از پرسش‌نامه‌ی انگیزه‌ی پیشرفت هرمنس (۱۹۷۰) شامل ۲۹ سؤال چهار گزینه‌ای در ۱۰ بعد (تنش تکلیف، سطح آرزو، ادراک زمان، رفتار بازناسی، انتخاب دوست، رفتار پیشرفت، تحرک به طرف بالا، رفتار ریسک کردن، دیدگاه مربوط به زمان و مقاومت) برای سنجش میزان انگیزه‌ی پیشرفت آزمودنی‌ها استفاده شد. شیخ‌فینی (۱۳۷۲) ضریب پایایی این آزمون را از طریق آلفای کراباخ ۸۴ درصد

به دست آورده است. هم‌چنین، هرمنس میزان بالای ضریب هم‌بستگی این آزمون را با آزمون (TAT) تأکیدی بر روایی قابل قبول آزمون به شمار آورد.

روش جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل

محققان ضمن حضور در کلاس‌ها پرسش‌نامه‌ها را بین دانش‌آموزان توزیع و از آنان خواستند که بدون توجه به محدودیت زمانی آن‌ها را تکمیل کنند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون سؤال‌های پژوهش، از محاسبه‌ی شاخص‌های آمار توصیفی و نیز تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

اطلاعات زیر براساس پرسش‌نامه‌ی انگیزه‌ی پیشرفت تکمیل شد و دستورالعمل مربوط به تعیین سطوح انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان استخراج

گردید؛ به این ترتیب که ابتدا شاخص‌های آماری شامل کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان محاسبه شد. در مرحله‌ی بعد، براساس کم‌ترین و بیش‌ترین نمره و هم‌چنین، میانگین نمرات انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان، طبقه‌بندی لازم انجام شد و با توجه به میانگین و انحراف معیار، نمرات افراد در سه سطح پایین، متوسط و بالا مشخص شد که نتایج آن به ترتیب در جدول شماره‌ی ۱ ارائه شده است.

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که در مجموع، ۱۷/۷ درصد از افراد انگیزه‌ی پیشرفت پایینی داشته‌اند؛ انگیزه‌ی پیشرفت ۶۶/۴ درصد متوسط بوده است و ۱۵/۹ درصد نیز انگیزه‌ی پیشرفت بالایی داشته‌اند.

به منظور پیش‌بینی و تبیین رابطه‌ی مؤلفه‌های خودکارآمدی با انگیزه‌ی

پیشرفت دانش‌آموزان دختر، از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شد که نتیجه‌ی آن در جدول شماره‌ی ۲ نشان داده شده است.

میزان ضریب هم‌بستگی بین مؤلفه‌های خودکارآمدی با انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان دختر ۰/۵۱۳ است و ۲/۶۳ درصد از واریانس متغیر، انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان دختر را تبیین می‌کند.

ارقام مندرج در ترازهای جدول نشان می‌دهد که مؤلفه‌های خودباوری، خودتنظیمی، خودرهبری و خودتهدیه‌ی در انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان دختر اثر معناداری دارد ولی در مؤلفه‌ی خودسنجی، این تأثیر معنادار نیست.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که بیش‌تر مؤلفه‌های خودکارآمدی با انگیزه‌ی

جدول شماره‌ی ۱
توزیع فراوانی افراد نمونه‌ی آماری براساس سطوح انگیزه‌ی پیشرفت

متغیر	پایین		متوسط		بالا	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
انگیزه‌ی پیشرفت	۶۰	۱۷/۷	۲۲۵	۶۶/۴	۵۴	۱۵/۹

جدول شماره‌ی ۲

خلاصه‌ی نتایج تحلیل رگرسیون مؤلفه‌های خودکارآمدی برای پیش‌بینی انگیزه‌ی پیشرفت

متغیرها	R	R ^۲	B	w	P
	۰/۵۱۳	۰/۲۶۳			
بعد خودباوری کارآمدی			-۰/۲۳۲	-۰/۱۴۹	۰/۰۴۳
بعد خودتنظیمی کارآمدی			۰/۲۹۲	۰/۱۹۲	۰/۰۱۰
بعد خود رهبری کارآمدی			۰/۳۹۸	۰/۱۳۸	۰/۰۳۳
بعد خود تهییجی کارآمدی			-۰/۷۷۴	-۰/۴۱۷	۰/۰۰۰
بعد خودسنجی کارآمدی			۰/۰۷۶	۰/۰۴۱	۰/۵۴۲

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که بیش تر مؤلفه‌های خودکارآمدی بانگیزی پیشرفت دانش آموزان رابطه داشته‌اند

به زبان اصلی، ۲۰۰۵).

۴. سیف، علی‌اکبر (۱۳۸۶)؛ **روان‌شناسی**

پرورشی (ویرایش ششم). تهران، دوران.

۵. شعاری‌نژاد، علی‌اکبر (۱۳۶۶)؛ **مبانی**

روان‌شناسی تربیتی، موسسه مطالعاتی و تحقیقاتی

۶. کدیور، پروین (۱۳۷۹)؛ **روان‌شناسی**

تربیتی، تهران، سمت.

۷. ماسن، پاول هنری و دیگران (۱۳۷۳)؛ **رشد**

و شخصیت کودک، ترجمه‌ی مهشید یاسایی، تهران، انتشارات نشر دانشگاهی.

۸. هرگنهان، بی‌آر، السون، اچ میتر (۱۳۸۴)؛

نظریه‌های یادگیری، ترجمه‌ی علی‌اکبر سیف، تهران، نشر دوران (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۱۹۹۳).

9. Bandura, A. (1986). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational psychology*, 28, 117-148.

10. Karen, L., Rutler, Bettyep, Smitt, Helenc. (2005) The effects of gender of grade level on the motivational need of achievement.

11. Lev, L. (2008). *Wester Journal of nursing research*, VOL. 3. N. 2. P. 250-252.

12. Stipek, DJ. (1984). Young children's performance expectation: Logical analysis or wishful thinking? In J.G. Nicholls (Ed.). *The development of achievement motivation* (pp. 33-56). Greenwich, CT: JAI.

آشنایی با مبانی روان‌شناسی تحولی در حیطه‌ی خودکارآمدی برای مسئولان آموزش و پرورش امری ضروری و پیش‌بینی آن از اصول بنیادی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی است. مسئولان پرورشی با توجه به این امر در کنار توجه به تغییرات هر ساله‌ی کتب درسی می‌توانند به موفقیت‌های چشم‌گیرتری در رشد و پرورش همه جانبه‌ی فرد دست یابند که در نتیجه‌ی آن، انگیزه‌ی پیشرفت دانش‌آموزان نیز ارتقا خواهد یافت (شعاری‌نژاد، ۱۳۶۶، ص ۲۳، ۲۴).

پی‌نوشت

۱. پرسش‌نامه‌ی خودکارآمدی (B.D.P) توسط دکتر هادی بهرامی، دکتر علی دلاور و کاملیا پورجعفر دوست ساخته و هنجاریابی شد (۱۳۸۶).

2. Hermans

3. Self - efficacy

4. Achievement motivation

5. Self - stimulation

6. Self - evaluate

7. Self - regulatory

8. Self - monitoring

9. Weiten

10. Karen

۱۱. آمار اعلام شده توسط گروه طرح و برنامه آموزش و پرورش شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۸ - ۸۹.

12. Mussen and etal

منابع

۱. اسلاوین، رابرت ای (۲۰۰۶)؛ **روان‌شناسی تربیتی**، ترجمه‌ی یحیی سیدمحمدی (۱۳۸۵). تهران، انتشارات روان.

۲. پورجعفر دوست، کاملیا (۱۳۸۶)؛ **ساخت و هنجاریابی پایان‌آزمون خودکارآمدی دانش‌آموزان ۱۴ تا ۱۸ ساله دبیرستان‌های شهر کرج**؛ پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

۳. ریو، جان مارشال (۱۳۸۶)؛ **انگیزش و هیجان** (ویراست چهارم). ترجمه‌ی یحیی سیدمحمدی، تهران، نشر ویرایش، (تاریخ انتشار

پیشرفت دانش‌آموزان رابطه داشته‌اند. این نتایج با یافته‌های تحقیقات پیشین (اصغرزاده، ۱۳۸۳؛ امینی، ۱۳۸۲؛ طاهری، ۱۳۸۷؛ شالویک و شلویک، ۲۰۰۹؛ لو، ۲۰۰۸) هم‌سوئی دارد.

توجه مسئولان آموزشی به تدارک برنامه‌های درسی متناسب با مقتضیات شناختی و روانی نوجوانان در این سن می‌تواند عامل مهمی در جهت جذب دانش‌آموزان به مطالب درسی باشد.

همان‌طور که قبلاً هم گفتیم، از جمله عواملی که با خودکارآمدی دانش‌آموزان هم‌سوئی دارد، انگیزه‌ی پیشرفت آن‌هاست که نیرویی مضاعف برای رسیدن به هدف ایجاد می‌کند؛ چرا که به واسطه‌ی انگیزه‌ی پیشرفت بالا دانش‌آموزان می‌توانند در کلاس درس با اشتیاق فراوان به آموزش معلم توجه کنند، تلاش و پشتکار برای آن‌ها لذت‌بخش است، تکالیف درسی خود را در منزل با علاقه انجام می‌دهند و برای سرگرمی‌های دیگر وقت مناسبی در نظر می‌گیرند؛ موفقیت در جامعه و هم‌چنین رضایت والدین برایشان مهم است، از داشتن رابطه‌ی صمیمی با معلم خود احساس خوبی دارند، برای جلب رضایت او نهایت سعی و تلاش خود را به کار می‌گیرند تا از مفاهیم درسی درک کاملی داشته باشند.

مطالب یاد شده استنادی بر کنش متقابل مؤلفه‌های خودکارآمدی با انگیزه‌ی پیشرفت در جهت بهبود و ارتقای سطح عملکرد دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی است. هم‌چنین به توجه بیش از پیش برنامه‌ریزان آموزش و پرورش، مشاوران تحصیلی و اولیای دانش‌آموزان به مؤلفه‌های شخصیتی فرزندانشان در کنار دیگر توانایی‌های تحصیلی آن‌ها اذعان دارد.

کیفیت کارآمدی در مراحل گوناگون رشد و تکامل مختلف است؛ بنابراین،